

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 185/04-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. januára 2005 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Eduarda Báránya a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť Daniely Krpelanovej, bytom D. K., zastúpenej advokátom JUDr. J. S., Advokátska kancelária, B. B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 511/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 511/99 porušil základné právo Daniely Krpelanovej, aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie vecí v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Daniele Krpelanovej priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Daniele Krpelanovej priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 14 010 Sk (slovom štrnásťtisícdesať slovenských korún), ktorú je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť advokátovi JUDr. J. S., Advokátska kancelária, B. B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 26. októbra 2004 č. k. I. ÚS 185/04-18 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť Daniely Krpelanovej, bytom D. K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. S., Advokátska kancelária, B. B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 511/99.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 5. apríla 1996 (správne má byť 8. apríla 1999) okresnému súdu žalobu proti Krajskému riaditeľstvu Policajného zboru Žilina (ďalej len „odporca“) o určenie, že pracovný pomer trvá, uloženie povinnosti prideľovať prácu a zaplatiť náhradu mzdy. Okresný súd do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu „... nevytýčil žiadne pojednávanie a to aj napriek tomu, že som podala žiadosť... o vytýčenie termínu pojednávania dňa 20. 10. 2003, ako aj žiadosť o podanie

informácie o konaní 9. 7. 2004 z dôvodov opätovného nevytyčenia konkrétneho dátumu pojednávania, čo hodnotím ako zbytočné prietahy.“

3. Sťažovateľka okrem vyslovenia porušenia základných práv podľa označených článkov ústavy a dohovoru a prikázania okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietahov žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk, pretože „... *Porušovanie mojich ľudských práv navodzuje stav právnej neistoty, nepriaznivo vplýva na môj psychický stav, situácia v ktorej som sa ocitla mi sťažuje vypořiadat' si svoje majetkové pomery, nakoľko sa síce stále cítim byť zamestnankyňou Krajského riaditeľstva PZ SR v Žiline, ale práca mi nie je pridelená a nie je mi vyplácaná výplata. Finančné zadosťučinenie, ktoré zároveň požadujem, chápem aj ako satisfakciu za to, že Okresný súd v Žiline by mal podľa zákona dbať o to, aby ochrana práv všetkých účastníkov v konaní, v ktorom prislúchajú určité úkony súdu, bola rýchla a účinná“.* Zároveň žiadala, aby jej ústavný súd priznal náhradu trov konania.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci 1. decembra 2004 písomne vyjadril okresný súd (Spr 3532/04) a k tomu vyjadreniu zaujal stanovisko 14. decembra 2004 právny zástupca sťažovateľky.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva podľa označených článkov ústavy a dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených dokladov, z písomných vyjadrení účastníkov konania a spisu okresného súdu sp. zn. 14 C 511/99 ústavný súd zistil nasledovný relevantný priebeh a stav predmetného konania:

Sťažovateľka zastúpená advokátom podala 8. apríla 1999 na okresnom súde proti odporcovi návrh na začatie konania v uvedenej veci (pozri bod 2 I. časti odôvodnenia).

Okresný súd 12. apríla 1999 vyzval sťažovateľku na uhradenie súdneho poplatku za návrh a predloženie vyčíslenia jej mzdy (požadované splnené 26. apríla 1999).

Okresný súd 4. júna 1999 zaslal návrh odporcovi na vyjadrenie. Odporca 8. júla 1999 spolu s vyjadrením predložil okresnému súde pracovnú zmluvu, dohody o zmene pracovnej zmluvy a upozornenie adresované sťažovateľke na skončenie pracovného pomeru.

Dňa 20. októbra 2003 sťažovateľka urgovala vytýčenie termínu pojednávania a 17. apríla 2004 nahliadla do súdneho spisu. Sťažovateľka 12. júla 2004 upozornila okresný súd na prieťahy v konaní a žiadala podať informáciu o stave konania.

Opatrením predsedu okresného súdu zo dňa 1. októbra 2004 boli veci zo senátu 14 C po JUDr. H. pridelené sudcovi JUDr. V. K..

Okresný súd 20. októbra 2004 vytýčil termín pojednávania na 25. november 2004. Na tomto pojednávaní bola vec meritórne rozhodnutá (návrh sťažovateľky zamietnutý).

III.

1. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 511/99 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prieťahov (...)“, resp. v čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...)“.

2. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 22. novembra 2004 uviedol:
„1) Pokiaľ ide o vecnú stránku – návrh bol podaný 8. 4. 1999, sudca rozhodol 25. 11. 2004

a návrh zamietol. Pripájam aj stanovisko sudcu. Ústavný súd mal spis k dispozícii – k faktorom z toho vyplývajúcich nemám čo dodať.

2) Úkony – sudca prevzal vec 16. 9. 2004, 20. 10. 2004 stanovil termín pojednávania, 25. 11. 2004 bol termín a vec meritórne rozhodnutá...“

K doterajšiemu postupu okresného súdu v posudzovanom konaní sa predseda okresného súdu nevyjadril, pripojil len stanovisko t. č. vo veci konajúceho sudcu: „... *Prieťahy v konaní boli spôsobené mimoriadnou pracovnou zaneprázdnenosťou prejednávajúcej sudkyne, ako aj jej zlým zdravotným stavom a nepriaznivými osobnými pomermi.*“

3. Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu v reakcii (zo 14. decembra 2004) na toto vyjadrenie okresného súdu o. i. uviedla: „... *Samotný porušovateľ základných práv – Okresný súd v Žiline v predmetnom vyjadrení priamo uznal, že došlo k prieťahom v konaní, ktoré sa však pokúša ospravedlniť tým, že boli spôsobené mimoriadnou pracovnou zaneprázdnenosťou pôvodnej zákonnej sudkyne JUDr. H., ako aj jej zlým zdravotným stavom a nepriaznivými osobnými pomermi a že akonáhle bola vec pridelená sudcovi JUDr. V. K., veci sa dali do pohybu.*

Tu by som chcel uviesť, že sťažnosť smeruje proti Okresnému súdu v Žiline ako súdnemu orgánu zastupujúcemu štát a nie proti jednotlivým sudcom, z čoho vyplýva, že spomínané argumenty Okresného súdu v Žiline neobstoja a napadnutý súd neospravedlňujú. Štát, resp. súd je povinný vytvoriť vhodné podmienky na spravodlivý súdny proces.

Faktom je, že Okresný súd v Žiline od podania návrhu na začatie konania t. j. 08. 04. 1999, do 25. 11. 2004 ani len nevytýčil akýkoľvek termín pojednávania, čo je viac ako päť rokov a to aj napriek podaniu žiadosti o vytýčenie termínu pojednávania (20. 10. 2003) a žiadosti o podanie informácií o konaní (09. 07. 2004). Čiže máme zato, že Okresný súd v Žiline sa dopustil prieťahov v súdnom konaní a že sa nemôže spomínanými tvrdeniami zbaviť (a v konečnom dôsledku ani akýkoľvek iný súd) zodpovednosti za porušovanie základných ľudských práv.“

4. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

4.1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom posúdenia je pracovnoprávny spor, ktorý sa začal 8. apríla 1999 a bol rozhodnutý na súde prvého stupňa až 25. novembra 2004, a to na prvom a jedinom pojednávaní uskutočnenom vo veci. Predmetom sporu (pozri bod 2 I. časti tohto odôvodnenia) je určenie platnosti (resp. neplatnosti) rozviazania pracovného pomeru (t. j. jeho existencie), umožnenie výkonu práce a náhrada mzdy.

4.2. Ústavný súd je toho názoru, že uvedená dĺžka konania v posudzovanej veci nebola závislá od zložitosti právneho sporu vedeného v konaní pred okresným súdom ani vyvolaná správaním sťažovateľky.

4.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej pracovnoprávnej veci, pričom zbytočné prietahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu.

Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a k nej pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd konštatoval zbytočné prietahy v období od 1. júla 1999 (doručené vyjadrenie odporcu) do 20. októbra 2004 (predvolanie na pojednávanie), t. j. v trvaní päť rokov a troch mesiacov, keď okresný súd nevykonal žiadne úkony smerujúce k rozhodnutiu v merite veci (t. j. bol nečinný).

Obranu okresného súdu spočívajúcu v personálnych problémoch, ktoré mali byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prietahy v konaní, ústavný súd neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

4.4. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

5. Keďže okresný súd vo veci 25. novembra 2004 vo veci meritórne rozhodol, návrh sťažovateľky na prikázanie mu konať bez zbytočných prietahov sa stal neaktuálnym a ústavný súd sa ním nezaoberal.

6. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 3 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

6.1. Sťažovateľka požadovala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk z dôvodov uvedených v bode 3 I. časti odôvodnenia nálezu.

6.2. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa cit. ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky (pozri body 4.1 až 4.3 tejto časti) považuje za primerané vo výške 60 000 Sk.

6.3. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

7. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Úspešnej sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné vypracovanie sťažnosti zo 14. septembra 2004 a stanovisko zo 14. decembra 2004 k vyjadreniu okresného súdu. Odmena určená podľa § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky) 13 602 Sk vo výške 1/3 predstavuje 4 534 Sk za jeden úkon. Celkové trovy za tri úkony spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (136 Sk v zmysle § 19 ods. 3 vyhlášky a uznesenia

Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory) predstavujú sumu 14 010 Sk po zaokrúhlení. Z týchto dôvodov ústavný súd preto v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

8. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. januára 2005